

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:43
sssjournal.com

pp.4904-4913
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 05/08/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 15/09/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 15.09.2019

VAN'DA FAL VE FALCILIK GELENEĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

AN INVESTIGATION ON THE TRADITION OF FAL AND RETAIL IN THE VAN

Harun ARVAS

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türk Halk Edeyatı Bilim Dalı Doktora öğrencisi, Van/TÜRKİYE

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1740>

Reference : Arvas, H. (2019). "Van'da Fal ve Falcılık Geleneği Üzerine Bir İnceleme", International Social Sciences Studies Journal, 5(43): 4904-4913.

ÖZ

İlkel ve geleneksel toplumlarda fal ve falcılığa ilişkin inanışlar toplumun sosyo-kültürel yapısını etkileyen önemli bir etken olmuştur. Günümüz modern toplum anlayışında ise falcılık her ne kadar genel kabul görmese de toplumların sosyo – kültürel yaşamında varlığını ve etkinliğini sürekli artıran bir sektör haline gelmiştir.

Nitekim falcılığın bu kadar ilgi görmesinin nedenlerinin başında merak gelir. Öyle ki insanın başına gelen iyi veya kötü şeylerin çoğu meraktan kaynaklanır. "kediye öldüren, postu deldiren meraktır" derler. İnsanoğlunun da en çok merak ettiği konuların başında ise kendisiyle ilgili bilinmezliklerdir. Çünkü insanoğlu geleceğini, geçmişini sürekli merak eder. Merak edilen bu konular insanın çeşitli arayışlara girmesine vesile olur. Bu arayışlar da insanları medyumlara ve falcılara yöneltilir. Bununla birlikte yaşadığımız çevreye baktığımızda da sosyal mekânlardaki yerlerin çoğunda fal bakma yerleri mevcuttur. Buralarda insan yaşamına dair, onun geçmişi ve geleceğiyle ilgili birtakım söylem ve tahminlerde bulunan falcı ve medyumlara rastlamak mümkündür.

Çalışmanın araştırma alanını Van'ın merkezinde yer alan kafeler ve fal bakma yerleri olarak faaliyet gösteren mekânlar oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise bu mekânlarda fal bakanlar, bununla birlikte fal bakmak için gelenlerden rastgele seçilmiştir. Araştırmada Nitel araştırma ve yöntemlerinden olan katılımlı gözlem, mülakat ve anket yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fal, falcılık, medyum, gelecek, geçmiş.

ABSTRACT

Inprimitive and traditional societies, belief about fortune-telling and fortune-telling have been an important influence on the socio-cultural structure of society. In today's modern society concept, although fortune-telling is not generally accepted, it becomes a sector that continuously increases its existence and effectiveness in socio-cultural life of societies.

As a matter of fact, curiosity comes at the beginning of the reasons why fortune-telling attracted so much attention. Most of the good or bad things that happen to human beings are caused by curiosity. "It is curiosity that kills the cat and pierces the skin". One of the most curious topics of the human being is the unknown about them. Because man is always curious about his future and his past. The search subjects of curiosity that lead to various searches of people. The searches lead people to psychics and fortunetellers. However, when we look at the environment in which we live, most places in social places have a fortune-telling places. It is possible to come across fortunetellers and psychics who make some statements and predictions about human life, his past and future.

The search area of the study consists of cafes in the center of Van and spaces operating as fortune-telling places. The sample group was chosen randomly from those who came to look at fortune-telling, however, in those places. Participatory observation, interview and questionnaire methods which are one of the qualitative research methods were used in the research.

Keywords: Fal, fortune-telling, psychic, future, past.

1.GİRİŞ

İnsanoğlu var olduğundan beri geleceğini, geçmişini, doğa ile ilgili olayları merak etmiş ve bunları öğrenebilmek için çeşitli yollar, yöntemler ve çarelere başvurmuştur. Bunları yaparken de merak her zaman onu tetiklemiştir. Nitekim eskiden beri dilimize pelesenk olan “merak ilmin hocasıdır” söylemi de buna en güzel örnektir. Çünkü merak olmazsa insanoğlu ne ilim öğrenme çabasına girer ne de kendisi, geleceği ve yaşamış olduğu evreni hakkında bilgi arayışına girer.

Tarihin ilk çağlarından beri ilkel toplumlardan günümüz modern diye adlandırdığımız toplumlara kadar insanlar doğaüstü inanışlara, geleceğine ilgi duymuş ve onların gizemli, esrarlı ve bilinmezliğinden etkilenmiştir. Fakat bu inanışların hiçbirisi insanın kendi geleceği ve bilinmezliği kadar çekici gelmemiştir. Çünkü insanın kendisiyle ilgili merakı tüm inanışların ötesindedir. İnsanoğlu tek başına geleceğini ve geçmişini bilemeyeceği için toplum içerisinde falcı, medyum, yorumcu ve gelecekte haber veren vb. adlarla nitelenen ve deyim yerindeyse zamanın ötesini görebilenlere başvurma ihtiyacını sürekli hissetmiştir. Ortaya çıktığı günden bugüne bununla birlikte dünyanın birçok yerinde bir endüstri sektörü haline gelen falcılık geleneği ve onunla ilgili ritüeller çoğu insana hitap eder. Öte yandan ilkel ve geleneksel olarak adlandırdığımız toplumlarda da büyü, falcılık, kehanet vb. inanışlar da toplumsal yaşamı etkileyen ve sosyo – kültürel yapıyı şekillendiren bir özelliğe sahiptir. Günümüz toplum yaşamında ise bu tür inanış biçimleri her ne kadar aykırı(marjinal), günah veya yasak olarak algılansa da toplumun sosyo – kültürel yaşamında etkinliğini tüm canlılığıyla sürdürmektedir. Fakat bu tür inanışları ister geleneksel olsun ister ilkel isterse de modern toplumlarda olsun teşekkül ettiği zamanın mahiyeti göz önüne alınarak ve o toplumların kendi değer yargıları ve kabulleri doğrultusunda incelemek gerekir.

Nitekim ilk dönem toplumlarında şaman ve kamlar şifacı olmalarının yanında geleceği yorumlama, insanların sıkıntılarını giderme gibi özelliklere sahiptiler. Bu kişiler kendi inanışları doğrultusunda gerçekleştirdikleri birtakım mistik, gizemli ve törensel ayinlerle sıkıntılara çare bulma arayışlarına girerlerdi. Hatta bu kişiler ruhani varlıklarla iletişime girme ve çeşitli doğaüstü güçleri ellerinde bulunduran kişiler olarak da kabul edilirdi. Bununla birlikte yaşadığımız çevreye baktığımızda daha çok kentsel mekânların gözde yerlerinde veya gizemli sokaklarında insanların toplu halde buldukları kafeler, eğlence yerleri, bunun yanında özel olarak faaliyet gösteren fal bakma yerleri mevcuttur. Buralarda insanın merak ettiği gelecek ve geçmişine yönelik birtakım tahminlerde bulunan hatta ruhsal rahatsızlıklara çare bulan falcı, büyücü ve medyumlara rastlamak mümkündür. Bu kişiler gerek astroloji gerek burçlar gerekse iletişime geçtikleri ruhani varlıklarla, gizemli güçlerle insanların geleceğe ve geçmişe dönük meraklarını gidermeye çalışırlar. Burada büyü ve fal ilişkisine değinecek olursak, aslında büyü ve fal birbiriyle ilişkilidir. Aralarındaki bağlantı ve nedenler benzerdir. Şöyle ki “her ikisi de olaya inanmak, yapana güvenmek sorununu dayanıyorlar. Her ikisinde de karanlık olan, bilinmeyen deşmek arzusu, başka ve değişik güçlere, bilgilere başvurmak ihtiyacı yatıyor.” (Scognamillo& Arslan, 2000:20)

Bu çalışmanın amacı, Van’ın şehir merkezi ve merkez ilçelerinde insanların niçin fal baktığını ve baktırdığını, falın insanlar üzerindeki etkisini sosyo- kültürel bağlamda belirlemeye çalışmak ve fal geleneğinin toplumda nasıl algılandığını anlamaktır. Bu kapsamda araştırmanın amacına uygun olarak rastgele veya randevu yöntemiyle fal bakanlar ve baktıranlar örneklem olarak seçilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme, mülakat ve anketler kullanılarak görüşmeler yapılmıştır.

2. MATERYAL ve METOD

Çalışmanın sahasını, Van’ın merkezi ve merkez ilçelerinde yer alan kafeler ve fal bakma yerleri olarak faaliyet gösteren mekânlar oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise buralara çeşitli vesilelerle fal bakmak için gelenler ve buralarda fal bakanlardan seçilmiştir. Katılımcılar ya rastgele ya da randevu yöntemiyle görüşme yapılan kişilerden seçilmiştir.

2.1. Çalışmanın Metodu

Bu çalışma da nitel araştırma yöntemlerinden olan gözlem, mülakat ve anket yöntemleri kullanılmıştır. Görüşmelerin sağlıklı ve verimli olması için açık uçlu sorulardan oluşan bir liste hazırlanmıştır. Bunun yanında görüşmelerin kayıt altına alınması ve görselleştirilmesi amacıyla ses kayıt cihazları ve fotoğraf makinesi kullanılmıştır. Görüşmeler esnasında sorular serbest ortam içerisinde katılımcılara yöneltilmiştir. Alınan cevaplar ciddi bir titizlikle ve özgün hallerine sadık kalınarak değiştirilmeden aynen kâğıda aktarılmıştır.

Görüşme formu, fal bakanlar ve baktıranlar olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Burada fal baktırmak için gidenlere yöneltilen soruların sayısı iki ve fal bakanlara yöneltilen soru sayısı ise on tane olmak üzere

toplam on iki soru mevcuttur. Bu sorulardan hareketle falın psikolojik bir olgu olarak kişiler üzerindeki etkisini incelemek ve kişileri fala bakmaya yönelten nedenleri tespit etmektir. Bunlara bağlı olarak aşağıdaki sorular falcı ve fal baktırmaya gelenlere sorulmuş ve cevaplardan hareketle ortaya çıkan sonuçlar ele alınmıştır. Soruların bir kısmı şu şekildedir: Niçin fal baktırıyorsunuz?, Falın sizdeki etkisi?, Kendinizden kısaca bahseder misiniz?, Falcılık nedir?, Falcılığa başlama hikayenizi anlatır mısınız?, Ne tür fallara bakıyorsunuz?, Fal sizin için ne ifade ediyor?, Falcılığın faydaları ve dezavantajları nelerdir? Gibi sorular sorularak ortalama 20 ile 1 saat arası bir zaman diliminde görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

2.2. Bulgular

Çalışma da alan saha çalışmasına başlamadan önce Van'ın merkezinde yer alan kafeler, eğlence mekânları ve sosyal hayatın çok canlı yaşandığı yerlerin hepsini ziyaret ettim. Araştırmalarım neticesinde Van'da fal baktıran kafe ve fal bakma yerlerini tespit ettim. Bu yerlerin bulunduğu mevkiler Kültür Sokak, Şemsiye Sokak, Beşyol civarındaki kafeler, İkinisan caddesindeki kafelerdir. Bu civarda yer alan kafelerin, özellikle de fal baktıranların diğer kafelerden farklı olduğunu tespit ettim. Çünkü bu mekânlardan bazıları daha egzotik bir ortam ve ambiyans yaratmak için özellikle loş ışık ve değişik süs aletlerini kullanarak insanlara kafenin daha cazibeli hale gelmesini sağlamışlardı. Tüm tespitleri ve hazırlıkları yaptıktan sonra bir hafta sonu erkenden uyandım. Kahvaltıdan sonra ilkin çarşı merkezde yer alan Kültür sokağındaki fal bakma yerleri olarak tespit ettiğim kafelere geldim. Sokağa geldiğimde, sokağın sıra sıra dizilmiş kafelerinin güzelliği beni etkiledi. Bir kafeye girdim. Nostalji ve otantik olsun diye eski bir kömür sobası yanıyordu. Kafe çalışanlarıyla konuştum. Üniversiteden geldiğimi ve bir çalışma yaptığımı söyleyince gayet sıcak davrandılar. Fal bakanlarla röportaj yapmak istediğimi söyledim. Oturduk çay falan geldi ve hocamız da birazdan gelir dediler. Kısa bir süre sonra orta boylu, esrarengiz giyimli 35 – 40 yaşlarında bir adam geldi. Kendisiyle tanıştım. Falcılık üzerine bir araştırma yaptığımı bu konuda bana falcılık hakkında röportaj vermesini istedim. Falcı önce tereddüt etti ve sonra tamam dedi. Ben iki çay söyledim ve sorularımı sormaya başladım. O konuştuğuca ben hızlıca not almaya çalışıyordum. Bazen aldığım notları yetiştiremeyince hocam bir bekler misiniz diye müdahalede bulunuyordum. Ortalama 1 ile 1,5 saat arası konuştuk. Teşekkür edip oradan ayrıldım. Hemen iki kafe ötede bir kafeye daha girdim. Kafenin en arka köşesinde oturan biri dikkatimi çekti. Kafe gayet otantik bir şekilde döşenmişti. Garson hemen yanıma geldi. Kendimi tanıttım. Falcılık üzerine çalıştığımı ve yardımcı olmalarını istedim. Biraz beklememi istedi ve beş dakika sonra hocamız sizi bekliyor dedi. Yanına gittim ve tanıştık. Falcı çok farklı kıyafetler giymişti ve parmaklarında değişik şekilli yüzükler vardı. Birer kahve istedik ve falcılık üzerine konuşmaya başladık. Sorular doğrultusunda onu konuşturdukça anlattıklarından da çok etkilendim. Çünkü falcılık işini görünmeyen ruhani varlıklarla iletişime geçerek yaptığını söylüyordu. Ortalama iki saate yakın konuştuk. Tüm notlarımı aldıktan sonra teşekkür edip yanından ayrıldım. Tam çıkacağım sırada garson hocam görüşmeniz nasıl geçti diye sordu. Bende gayet iyi dedim. Konu falcılık olunca kızın da ilgisini çekmişti. Fal baktırdınız mı diye sordum. Evet dedi. Onunla 20 dakika kadar konuştuk. Teşekkür edip odan da ayrıldım. O gün akşama kadar bu şekilde fal bakan ve baktıranlarla görüştim.

Birkaç gün sonra tekrar Kültür sokağa geldim. Bu sefer yanımda arkadaşım vardı. Bu sokakta herkesçe tanınan bir falcıdan randevu almıştım. Tabi sokak yine sessiz ve bir o kadar da güzeldi. Kafeye girdik. Kafe sahibi ile daha önce görüştüğüm için beni tanıdı ve hemen ilgilendi. Kafe sade ve güzel tablolarla süslenmişti. Kafe de çok kalabalıktı. Adam, hocamız şuan görüşmede birazdan sizi alır dedi. Falcı üst katta fal bakıyordu. Tabi o arada sordum: Hocamız sürekli üstte mi fal bakıyor? O da evet, üstte ayrı masası var ve oradan başka bir yerde fal bakmaz dedi. Biraz bekledikten sonra yukarı çıktık. Hocanın sırtı bize dönüktü; yanına gittik. Ayağa kalkıp bizi selamladı. Falcını saçları ve sakalları çok uzundu. Giyimi sıradan insanın giyiminden çok farklıydı ve parmaklarının hemen hemen hepsinde değişik şekillerde yüzükler vardı. Konuşmaya başladık. Biz sordukça o anlatıyordu. Ben hiçbir detayı kaçırmamak için var gücümle hızlı yazmaya çalışıyordum. Çünkü görüşmelerde hiçbir falcı ses kayıt cihazına izin vermedi. Röportaj bitince kendisine teşekkür edip oradan ayrıldık. Falcının anlattıkları ikimizi de çok etkilemişti. O gün akşama kadar aynı şekilde fal bakan ve çeşitli sebeplerden dolayı fal baktıranlarla görüşmeler yaptık.

Yine birkaç gün sonra Beşyol civarındaki bir kafede fal bakan ve anladığımız kadarıyla işinde uzman olan bir falcıyla görüşmek için gittik. Tabi ben artık görüşmeler gittiğimde yanımda arkadaşımı da götürüyordum. Çünkü falcılar gözlemediğim kadarıyla yalnız gittiğimde kendilerini rahat hissetmiyorlardı. Bu durum onlar hakkında daha farklı şeyleri öğrenmemi engelliyordu. Arkadaşımla gittiğimde ortam hem sohbet hem de samimi bir havaya büründüğü için falcılar kendilerini daha rahat hissediyorlardı. O falcıyla da fal üzerine konuştuktan sonra ayrıldık. O kafeye ertesi gün yine gittim. Çünkü fal baktırmak için insanlar orayı çokça tercih ederdi. Birkaç görüşme yaptım. Sonraki günlerde Sanat sokağında, Cumhuriyet

caddesinde ve İkincisan caddesinde fal bakan ve baktıran çok insanla görüştüm. Nihayet yoğun bir çalışmanın ardından saha çalışmasını tamamladım. Çalışma esnasında güzel anlar yaşamamın yanında zaman zaman sıkıntılı zamanlarda geçirdim. Ayrıca saha çalışmasında birbirinden renkli, eğlenceli ve donanımlı insanlarla tanışma fırsatı yakaladım. Çalışmanın belki de en zor tarafı insanların ön yargılarını kırmak oldu. Çünkü toplumda falcı olarak tanınan kişiler toplumun bir kısmı tarafından çeşitli nedenlerden dolayı pek de sıcak karşılanmıyordu. Bundan dolayı görüşmeleri reddeden falcılar da oldu.

3. FAL VE FALCILIĞIN TARİHİ

Fal, çeşitli alet ve araçlarla veyahut bazı yöntemlerle geçmiş, geleceği ve içinde bulunulan zamanı yorumlama ve tahminde bulunma yöntemidir. Geleceğe ve bilinmeyene olan merakı tatmin etmek için yapılan yorum (Büyükokutan, 2012: 1) olarak da tanımlanır. Tasavvuf Terimleri Sözlüğü'nde ise uğur, kadem, meymenet, ilerde yapılması düşünülen bir işin hayırlı ve faydalı sonuçlar vereceğine dair bazı ipuçlarının ve işaretlerinin bulunduğu inanmak (Uludağ, 2004: 132) şeklinde tanımlanır.

Fal sözcüğü Arapça'dan müteşekkildir. Fal için Osmanlı – Türkçe Ansiklopedik Lûgat'tada uğur; talih deneme; kahve fincanına, iskambile bakmak gibi birtakım garip usullerle insanın talihiine ait şeyler söyleme (Develioğlu, 1998: 250) şeklinde tanımlanır. Bununla birlikte fal ve işlevi için Nuray Alagözlü fal söyleminin iletişimsel amacı gelecekte haber vermektir. Bir sosyal ağ oluşturan bireylerin ilişkilerinin devamını sağlamakta ve birbirine olan olumlu duygularını ilettikleri bir araç görevi üstlenmektedir. (Alagözlü, 2007: 23) yorumunu yapar. Fal ayrıca akıldışı çeşitli yöntemlerin kullanılmasıyla geleceğe yönelik yorumlarda bulunulması, yani bilinmezlikten haber verme olayıdır. Diğer bir deyişle, insanın bilinmeyene erişme arzusunun bir sonucudur. (Nar, 2014: 18) Diğer bir deyişle falcılık, genelde ya bazı alet ve vasıtalarla ya da bazı yöntemlerle tahminlerde bulunma, içinde bulunulan zamanla ve gelecekle ilgili yorumlar yapma olarak da tanımlanabilir.

Fal ve falcılığın tanım ve işlevine ilişkin Pertev Naili Boratav da şu tespitlerde bulunur: Fal, geniş anlamıyla yorum tekniklerini de içine alır. Müjde böceği uçurma, niyet kuyusuna bakma, düşü yorma vb. işlemlerde birer çeşit fal sayılabilir. Daha dar ve yaygın anlamıyla falı, özel teknikleri, gereçleri ve uzmanları olan “yorumlama bilgisi” olarak tanımlayabiliriz. Kişi kendi geleceğini, yakınlarından birinin sağlık durumunu, uzakta olan birinin halini öğrenme, çaldırıldığı veya yitirdiği değerli bir nesneyi bulma kaygısı gibi önemli hallerde, kendi imkânlarıyla elde edemediği bilgiyi sağlamak için falcı(bakıcıya) başvurur. (Boratav, 1999: 130) Öte yandan İslam Ansiklopedisi'nde fal ve falcılığa dair gelecekte olacak şeyler hakkında bilgi sahibi olmak için başvuru çeşitli yollar. Baht, uğur ve talihi anlamak için birtakım garip yollara başvurma, atılan boncuk ve baklaya, tesadüfen açılan bir kitabın bir satırına, koyunun kürek kemiğine, kahve fincanına vb. şeylere bakıp bunlardan anlam çıkarma işi. Gelecekte olacak şeyleri anlamak maksadıyla yapılan eylemler hakkında kullanılan bir tabir (Erboğa, 1990: 143) gibi anlamlarında kullanılır. Yine falcılığın tanımına yönelik Abdülkerim Gülhan, falcılık, hayatta ve tabiatla var olanlar üzerinden, bazı yöntemlerle bilinmeyeni bilmeye çalışma, usul ve esaslara dayanan bir uğraş alanıdır (Abdülkerim, 2016: 146) der.

Bütün bunlardan hareketle fal ve falcılık hakkında gerekli bilgileri verdikten sonra falcıyı da tanımlayacak olursak falcı, genellikle toplum içerisinde farklı olarak görülen ve fal bakan kişi olarak tanımlanır. Falcı, çeşitli araç ve gereçler kullanarak fal bakar. Falcıların gizemli güçleri, doğüstü özellikleri ve esrarengiz hisleri olduğuna inanılır. Abdulkadir İnan, falcılık ve falcılar için “falcılık Şamanizm'in başlıca öğelerinden biridir. Fal Eski Türkçe'de “ırk” kelimesiyle ifade edilmiştir. Bugün bu kelime “ırk bakmak” fal bakmak anlamında Anadolu'da da kullanılmaktadır. Falcılar, fal açmak için kullandıkları nesneye göre; yogruncu, kumalakçı, ırımçı gibi adlar alırlar” (İnan, 1995: 151 – 152) gibi tespitlerde bulunur. Toplumda insanları falcılara yönelten şeylerin başında merak gelir. Bu merak duygusu çoğu buluşun, ilklerin ve başarının da temelini oluşturur. Nitekim falcılar da insanların merakını çözen kişiler olarak algılanır. Çünkü falcıların, sıradan insanlarda olmayan bilgi, güç ve yeteneklere sahip oldukları tahmin edilir. Falcılar, bu özellikleriyle bir kahin gibi de görülürler. Öyle ki fal, büyü, geleceği öğrenme merakı tarihten beri insanın ilgisini çekmiştir. Bundan dolayı fal ve falcılık hiçbir topluma ve uygarlığa özgü değildir; dünyayı kapsayan çıkışları karanlık gelecek ve inanışların ürünüdürler ve her çağda varlıklarını sürdürdüler. (Scognamillo& Aslan, 2000: 23)

Falcılığın temelini baktığımızda ise bunun rastgele, gelişigüzel gelişmediğini, bir sistem ve düzene bağlı olarak geliştiğini ve hareket ettiğini görebiliriz. Nitekim insanlar çeşitli sebeplerden dolayı ve meraklarının telkinleriyle falcılığa yönelmiştir. Bu isteklerinin temelinde ise bir düzen, plan ve programla beraber arzular da yer alıyor. Bütün bunlardan hareketle falcılığın tarihi de insanlığın tarihi kadar eskidir

diyebiliriz. Tarihin ilk çağlarındaki ilkel toplumlardan günümüz çağdaş toplumlarına kadar her uygarlık kendi fal türlerini ve falcılarını üretmiştir. Her toplumun kendi gelecek ve geçmişini merak ettiği ve bununla birlikte sorunlarına çareler araması onları çeşitli fal, büyü gibi yollara yöneltmiştir. Dolayısıyla fal ve falcılık aslında bir ihtiyaçtan ortaya çıkmıştır. Falcılığın tarihine baktığımızda falın menşeyinin Mezopotamya olduğu sanılmaktadır. Akadlar döneminde gelişmiş, daha sonra bütün Asya ve Akdeniz bölgelerine yayılmıştır. Tarih boyunca bazı dinlerde, din adamlarının aynı zamanda kâhinlik yaptıkları da bilinmektedir. Milattan önce 4000 yıllarında Mısır'da, Çin'de, Bâbil'de ve Kalde'de falcılık, kâhinlik yapıldığını bugün bazı belgeler ortaya koymaktadır. (Aydın, 1995: 235) Böylece Antik çağlardan beri varlığını sürdürerek devam ettiren bu gelenek kendisine özgü köklü bir inanış yaratmıştır. Falcılık geleneği, bu yönüyle eskiden kalma batıl inançlardan, tanrılardan, gelenek ve uygulamalardan beslenerek bugüne kadar varlığını sürdürmüştür. Varlığını bugüne kadar sürdürmesini nedenlerinin başında onun gizemli olmasındandır. Şöyle ki hiç tanımadığınız birisinin karşısına geçtiğinizde çeşitli resimli, işaretli kartlara, kahve fincanına, elinizdeki ve yüzünüzdeki çizgilere bakarak sizinle ve geleceğinizle, geçmişinizle ilgili bir şeyler anlatıyor. Bu işte bir gizem, güç ve olağanüstü bir durum var diyerek falcılığa karşı bir inanma ve sempati duyuyorsunuz. Öte yandan falcılık, bir bakıma gaipten haber verme işidir. Çünkü falcılık yapan kişi geleceğe dönük çeşitli kehanetlerde bulunur. İnsanların özelliklerinden hareketle iyi veya kötü talihine, bahtının açık veya kapalı olduğuna, geçmiş ve geleceğine yönelik çeşitli tahminlerde bulunur. Falcılık, geçmişte olduğu gibi günümüzde de farklı uygulama ve şekillerde varlığını sürdürür. Nitekim Ayşe Duvarcı, günümüz falcılığı için; günümüzde fal, insanın gelecekte olabilecek olaylar hakkında bilgi sahibi olmak ve öğrendiğini sandığı kaderini istediği yönde değiştirmek, kötülöklere karşı tedbir almak, böylece merak, teselli ve ümit duygularına cevap vermek veya sadece oyalanıp vakit geçirmek maksadıyla çeşitli yollara başvurması ile bunun sonucunda elde ettiği netice ve anlamlarını içine alacak şekilde kullanılmaktadır. (Duvarcı, 1993: 1)

3.1. Falcılık Nedir?

Gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde Falcılık nedir? Diye sorulduğunda cevap olarak birbirine benzer ve farklı cevapların verildiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların çoğu falcılığı, içinde buldukları ruh hallerine ve yaşam felsefelerine göre tanımlama yolunu seçmiştir. Çünkü falcılık, kimisi için ister amatörce olsun isterse de profesyonel anlamda olsun bir hobi, uğraş; kimisi içinse bir meslek olarak görülmektedir. Nitekim katılımcıların çoğu falcılığı bir yaşam koçluğu, hayat tarzı, insanlara yol gösterme yolu, aynı şekilde yardımcı olma, insanları olabilecek kötü şeylere karşı uyarma ve onları koruma vb. gibi farklı şekillerde açıklamıştır. Bazı katılımcıların Falcılık nedir? Sorusuna ilişkin cevapları şu şekildedir:

“Falcılık, insanları yorumlamadır. Özellikle maddi ve manevi olarak geleceği öğrenme arzusudur. Falcılık, farklı insanlar tarafından yapılan bir iştir. Falcılık, insanların beyin gücünü, hislerini okuma işi ve arzusudur. Falcılık, aslında hayatı farklılıklarıyla yorumlamadır.” (K.K.1)

“Falcılık, çeşitli şekillerden ve insanın fiziksel özelliklerinden hareketle onu, geçmiş ve geleceğini yorumlamadır. Falcılık, insanlara yardımcı olma işidir. Birde falcılık, ruhani varlıklarla iletişime geçip insanlara yol göstermektir” (K.K.2)

“Falcılık, insanın fiziksel ve kişisel özelliklerine bakarak ruh halini, bilinçaltını analiz etme işidir. Burçlar aracılığıyla insanın özelliklerini tanımlama işidir. Fal benim için ayrıca bir histir ve o hissi karşımdaki insanın aracılığıyla dile getirme olayıdır.” (K.K.3)

“Falcılık, yorumlama işidir. Bir terapi yöntemidir. Tanımadığımız insanı tarihlerden (yıllara göre) hareketle yorumlamadır. Falcılık, kişinin geleceğini tahmin etme işidir. Kehanet aracılığıyla enerjimle kişinin sorunlarını çözme işidir.” (K.K.4)

“Falcılık, insanları anlamak ve okumak için kullanabileceğimiz bir araçtır. Falcılık, bir inanma ve his olduğu için baktığımız falın sahibini yorumlanmadır. Buda falın ve gizemli ve yorum olduğu işidir. Yani fal, bir ruh haline açılan gizli sırdır.” (K.K.5)

“Falcılık, her şeyden önce bir yaşam koçluğudur. Çünkü insanlara bu yolla bir terapi havasında yardımcı olarak gerek sıkıntıları gerekse ileriye dönük meraklarını giderme işidir. Ayrıca falcılık, bir ruh analizi yöntemidir. Bu sayede insanları yorumlama ve çözme işidir.” (K.K.6)

“Bana göre falcılık, kendi ruhumu soyutlaştırıp geçmiş ve gelecekteki olayları hissederek karşıdaki kişiye aktarma çabası ve işidir.” (K.K.7)

3.2. Falcılığa Başlama Hikâyenizi Anlatır mısınız?

Fal bakanlarla yaptığımız röportajlarda Falcılığa başlama hikâyenizi anlatır mısınız? Sorusuna cevaben birbirine benzer olmakla beraber çok farklı hayat hikâyelerinin de anlatıldığı tespit edilmiştir. Katılımcılar özellikle ya küçükken farklı rüyalar gördükleri ya da değişik ruh halleri içerisine girdikleri ya da farkında olmadan yaşam yerlerinden uzak mekânlar, harabeler, terk edilmiş yerler, mezarlıklar ve izbe yerlerde yaşanan bazı durumların falcılığa başlamada etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Öte yandan falcılığa başlamada aile etkeninin de rolü de tespit edilmiştir. Çünkü görüşmelerde bazı katılımcılar aslında falcılığın aileden gelen bir gelenek olduğunu hatta bir kan bağına dayandığını ifade etmişlerdir. Nitekim dinlediğimiz hayat hikâyelerinin çoğunda gizemli ve mistik bir hava da sezilmiştir. Katılımcıların falcılığa başlama hikâyelerine ilişkin cevapları şu şekildedir:

“Falcılık hikayem aileden gelen bir gelenektir. Ben de bu geleneği sürdürüyorum. Çünkü biz şahmaran ailesiyiz. Bu özelliğimizden dolayı ailecek insanların zihnini ve düşüncelerini okuyabiliyoruz. Falcılığa başlama da tüm bu özelliklerin yanı sıra babaannemin etkisi çok büyüktür. Çünkü babaannem çok meşhurdur fal konusunda. Herkes ona gelirdi. O da beni çok severdi. Bizde falcılık kan bağına dayandığı için ninemde bende o ışığı gördü ve ben falcılığa başladım.” (K.K.1)

“8 yaşında iken sarhoş bir adam beni kovaladı. Kendimi izbe, harabe, eski bir depoya attım. Adam geldi. Fenerle depoyu arıyordu. Bir bayan arkadan beni sardı. Adam bana dokunuyor fakat beni görmüyordu. Başını sallaya sallaya gitti. Adam yaşlı ve beyaz elbiseliydi. Kadın bana baktı ve kulağıma bir şeyler fısıldadı, söyledi; anlamadım. Ben dışarı çıktım ve kadın yok oldu. Seyit İkram diye birisi beni buldu ve götürdü. İnsanlar onu görmüyor. Beni bir kanalın yanına götürdü. Dut ağacı vardı ve ben korkuyordum. Beni babama teslim etti ve yok oldu. Babam sen neredesin dedi. Bende olayı anlattım. O günden sonra ruh halim değişti. Rüyamda da mübarek bir zat gördüm. O rüya etkisiyle de artık düşündüğüm şeyler gerçekleşiyordu. Zaten insanlar da artık farklı bakıyordu. Bu çocuk büyülenmiş gibi şeyler söylüyorlardı. Böylece fal bakma hikâyem de başladı.” (K.K.2)

“Falcılığa başlama hikâyemde ailemin etkisi büyüktür. Çünkü annem fal bakarken sol tarafı tutuluyordu. Bu durumu bende falcılığa karşı bir merak uyandırdı. Bende aile arasında kuzenlerime fal bakmaya başladım ve dediklerim tutuyordu. Baktıktan sonra benimde sol yanıp uyuşup tutuluyordu. Olumlu neticeler alınca da falcılığa başladım. Bu ruh hali annemden geçen bir histi. Birde falcılığa başlamamda fal konusunda çok iyi bir falcının etkisi vardır. Bir gün onun yanına gittim. Bu ruh halimi ona anlattım. Gözlerimin içine çok derin ve uzun baktı. Sende fal bakma yeteneği var, bu özelliğini kullan dedi. Bu vesileyle fal bakmaya başladım.” (K.K.3)

“7 yaşında iken kimsesiz ve izbe köşeler, yerler dikkatimi çekerdi. Mezarlıklar, eski evler ve terk edilmiş yerlere sürekli giderdim. İnsanlar bana deli diyorlardı. Tuhaf ve garip sesler duyardım. Değişik insan şekilleri gözümün önüne gelirdi. Beni hocalara götürdüler. Hocalar, çocuğunuz diğer âleme kabul edilmiş, buna karışmayın dediler. 8 yaşında iken internette bir hoca ile tanıştım. Hoca ailemle konuştu ve bana çeşitli şeyler öğretti; ders verdi. Onun aracılığıyla da fala başladım.” (K.K.8)

“Falcılığa başlama hikâyem üniversitede bir arkadaşımın vesilesiyle oldu. Çünkü arkadaşım üniversitede çok ünlü bir falcıydı ve fal bakarken hep bana sende ruh halimi görüyorum derdi. Bende onun bu söylediklerinden etkilenmiyor değildim. Haliyle falcılığa da çok meraklıyım ve bir gün beni karşısına aldı ve gözlerimi beş dakika süzdü ve baktı öylece. Sende fal bakma yeteneği var; bunu kullan dedi. Bende tamam dedim. Bir gün onun falına bakmamı istedi. Bende baktım ve onunla ilgili bir şeyler söyledim. O da şaşırıldı. Çünkü söylediğim şeyler olmuştu hayatında. Sonra yavaş yavaş fal bakma yöntemlerini öğretti. Zamanla insanların falına bakmaya başladım ve şu an falcıyım.” (K.K.9)

“Aslında falcılığa başlama hikâyem yok. Sadece küçüklüğümden beri tuhaf şeyler hissedirdim. Zihnim çok yoğun ve sürekli bir şeyler düşünürdüm. Yani bir bakıma falcılığa başlama hikâyem benimle başladı. O durumumdan dolayı başımdan geçen olayları önceden hissediyordum. Bu duruma zamanla alıştım. Zamanla çevremdeki insanlar da sende gizemli bir his var deyince bu durumu falcılığa yorarak yakın çevrem ve arkadaşlarımla merakı üzerine fal bakmaya başladım. Bunun üzerine herkes tanıdı ve fal bakma işine başladım. Böylece falcılık hikâyem başladı.” (K.K.10)

3.3. Ne Tür Fallar Bakıyorsunu?

Katılımcılara sorduğumuz bu soruda da katılımcıların çeşitli türlerden fallara baktıkları tespit edildi. Çoğu katılımcı falcılığı bir meslek olarak gördükleri için fal bakma repertuarlarını çok geniş tuttıkları belirtmiştir. Bunun yanında bazılarınsa falcılığı bir meslekten ziyade bir hobi, merak ve eğlence olarak

gördükleri için birkaç fal bakmakla yetindiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların çok az bir kısmı ise toplumun ihtiyaçları doğrultusunda ve falın maddi getirisinin olduğunu belirterek bir fal türü bakma alanında uzmanlaştıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların fal bakma türlerine ilişkin cevapları ise şöyledir:

“El falı, kahve falı ve tarot fallarına bakıyorum.” (K.K.1)

“Ebcet hesabı, yıldızname, maya takvimi falı, astroloji, sümel hesabı fallarına bakıyorum.” (K.K.2)

“Kahve falı ve kişilik analiz fallarına bakıyorum.” (K.K.7)

“Tarot, kahve falı, iskambil falı, çay falı, isim falı, ateş falı, yıldızname gibi fallara bakıyorum.” (K.K.11)

“Ateş falı, remil falı, cifir falı, yıldızname, kahve falı, tarot, melek falı, su falı, peri falı gibi fallara bakarım.” (K.K.8)

“Sadece kahve falına bakıyorum.” (K.K.9)

“Tarot, kahve falı, su fallarına bakıyorum.” (K.K.8)

“El falı, sayı falı ve kahve falı bakıyorum.” (K.K.10)

3.4. Fal Size Ne İfade Ediyor?

Katılımcılara fal size ne ifade ediyor? Diye sorulduğunda ise yine benzer ve farklı cevaplar verildiği gözlemlenmiştir. Nitekim kimi katılımcılar falcılığı küçüklüğünde gördüğü bazı rüyalar, değişik ruh haline bürünmeler, yaşadığı bazı esrarengiz olaylar, gaipten duyduğu sesler vb. şeylerle bağdaştırdıkları için falcılığı bir nevi kutsal bir görev olarak algıladıklarını belirtmişlerdir. Kimi katılımcılar içinse falcılık; bir nevi hobi, merak giderme, bilinmezliğe karşı bir ilgi, bir meslek, olarak algılandığı tespit edilmiştir. Azımsanmayacak bazı katılımcılar da falcılığı bir terapi, insanlara yol gösterici ve insanları kötü şeylerden koruma olarak gördükleri için falcılığı bir yaşam felsefesi, yaşam koçluğu olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Bazı katılımcıların soruya ilişkin cevapları şöyledir:

“Fal, benim için insanları çözebilme, anlayabilme ve onlara yardımcı olabilme astrolojisidir. Aileden gelen bir özellik olduğu için insanların ruh halini çözmeye merakım var. Fal, benim rahat ettiğim dünyamdır; içimdekilerini dökebilme hissidir.” (K.K.1)

“Falcılık, benim hayat felsefemdir. Fal benim için bir eğlence ve hobi değildir. Ben fallarım sayesinde insanları kötü ve tehlikeli şeylerden koruduğum için aslında fal, benim mutlu olduğum yerdir.” (K.K.2)

“Falcılık, benim için bir hobi işidir. İnsanların gizli sırlarını ortaya çıkarma anahtarımdır. Falcılık benim için insanları okuma becerisidir. Falcılık, insanın psikolojik ruh halinin çözümü için adeta bir mumdur benim için.” (K.K.9)

“Fal, benim için hislerimin insanların ruh halleri ile dışavurumdur. Aynı şekilde falcılık benim için bir hobi ve eğlencedir. Kısaca falcılık benim için bir histir, terapidir.” (K.K.7)

“Falcılık, aslında bana göre bir terapi yöntemidir. Fal, insanlara haytalarında yardımcı olmak ve onlara yol göstermek için kullanılan bir histir. Bu his sayesinde de ben fallarına baktığım insanları rahatlatıyorum. Çünkü karşımda oturan kişi ister erkek olsun ister bayan olsun bir beklenti içindeyse bana çeşitli sorular soruyorlar ve bende hislerimle onlara yardımcı olmak için fal aracılığıyla bu sıkıntıları giderme yoluna gidiyorum. Böylece insanların dert ve sıkıntılarını giderince mutlu oluyorum. İşte fal benim için budur.” (K.K.6)

“Fal, bana göre insanlara ruhsal ve fiziksel anlamda yardımcı olma durağıdır. İnsanları her türlü kötü şeyden alıkoyma işi olduğu için fal, benim yaşam alanımdır. Birde fal insanın özgüvenini artırma işidir benim için. Falcılık, insanlara faydalı olmamı sağladığı için kendimi mutlu ve huzurlu hissettiğim andır.” (K.K.8)

3.5. Falcılığın Avantajları ve Dezavantajları Nelerdir?

Görüşmelerde katılımcılara yönelttiğimiz bu soruya cevaben de birbirine yakın olmakla beraber farklı cevapların verildiği de gözlemlenmiştir. Katılımcıların bazıları falcılığın dezavantajları için para kaynağı olarak algılandığından dolayı kaçırılma, toplumda dışlanma, ruhsal sıkıntı yaşama, cinci, büyücü ve tehdit edilme gibi söylemlerde bulunmuştur. Bazı katılımcılar ise aslında falcılığın insanın tanınmasına, ruhsal anlamda rahatlamasına, kötü şeylerden korunmasına, sosyal çevresinin gelişmesine katkıda bulunma gibi avantajlarının olduğunu dile getirmiştir. Bütün bu tespitlerden hareketle katılımcıların falcılığın avantajları ve dezavantajlarına yönelik düşünceleri şu şekildedir:

“Avantajları: İnsanları kötü şeylerden koruyor. Fal sayesinde çok tanınan biri oldum. İnsanlar bizden dua beklediği için onların sıkıntılarını fal sayesinde gideriyorum. Dezavantajları: İnsan tehditlerle karşılaşabiliyor. (para ve hazine için) Toplum içerisinde bazen dışlanabiliyoruz.” (K.K.2)

“Avantajları: İnsanları terapi ediyor. İnsanların beynini boşaltmasına yardımcı oluyor. İnsanların psikolojik sıkıntılarını gidermede ve içindekilerini dökmelerinde yardımcı oluyor. Dezavantajları: Karşıdaki insanlara kötü şeyler söylemek sıkıntılara neden olabiliyor. Söylediğim şeylerden dolayı bazen kötü, öcü gibi bakıyorlar. Cinci, büyücü gibi tabirler kullanılıyor bazen. Giyim şeklimizden dolayı cinsiyet değiştirmiş, gey gözü ile bakıyorlar. Bazen nazara gelme gibi kötü durumlar oluyor.” (K.K.1)

“Avantajları: Maddi anlamda getirisi oluyor. Para kazanıyorum. İnsanların ruh hallerini çözüp onları rahatlatıyorum. Terapi yöntemi gibi insanları rahatlatıyorum. Bazen de toplum içerisinde müneccim ve kahin gibi görülüyorum. Dezavantajları: Falcı kendi falına bakamıyor. Bu da kötü bir şey. Bazı kötü şeyler söyleyince insanlar çok kötü oluyor ve bu durum onları telaşlandırıyor. Bu da hoş karşılanmıyor.” (K.K.3)

“Faydaları: İnsanın çevresi genişliyor. Çok popüler oluyorsunuz. Maddi getirisi çok iyi. Dezavantajları: İnsanlar senden kaçabiliyor. Popülerliğe kapılıp insan kendini kaybedebiliyor. Bazen özgüven eksikliğine de neden oluyor.” (K.K.9)

“Avantajları: Maddi geliri var. Manevi olarak insanları hayata bağlıyor. Popüler olmayı sağlıyor. (Ağrı, İstanbul, Iğdır, İzmir'den fal baktırmak için gelen misafirlerim oluyor) Çevrenin genişlemesine olanak veriyor. Dezavantajları: Falcının ağzından çıkabilecek sözler insanları kötü şeylere sevk edebilir. (intihar gibi) Dini açıdan iyi bakılmadığı için sıkıntılarla karşılaşabiliriz. Toplumda falcı zengin görüldüğü için çoğu zaman kaçırılma durumları oluyor. İnsanlar bazen falcılardan çekinirler, korkarlar. Bize zarar verirler gibi düşünceler içerisinde girebilir.” (K.K.8)

“Avantajları: İnsanlar farklı olduğumu hissediyor. Tanınmayı sağlıyor. Maddi geliri iyi. Sosyal çevrem genişlemesini sağlıyor. Dezavantajları: Fal bakınca insanın pozitif enerjisi düşüyor ve kötü rüyalar görmeme neden olabiliyor. İnsanlar bazen benden korkarlar. Toplumda cin çarpmış gibi imalarda bulunuyorlar. Fal baktıktan sonra söyledikleriniz çıkmayınca insanların öfkesine maruz kalınabiliyor.” (K.K.12)

3.6. Niçin Fal Baktırıyorsunuz?

Fal baktıran katılımcılara fal baktırma nedenleri sorulduğunda her katılımcının kişisel, sosyal ve psikolojik nedenlere bağlı olarak birbirine benzer olmakla beraber birbirinden farklı cevaplar verdiği tespit edilmiştir. Fal baktıranların bazıları özellikle güzel şeyler duymak, merak ettikleri konulara cevap bulma, psikolojik olarak rahatlama, gelecekleri hakkında bilgi sahibi olma gibi nedenlerden dolayı fal baktırdıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların bazıları ise arkadaşlarıyla eğlenmek için geldikleri mekânlarda vakit geçirmek amacıyla fal baktıklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcıların ise tavsiyeler üzerine merak ettikleri konuları falcılara danıştıkları gözlemlenmiştir. Katılımcıların fal baktırma nedenlerine ilişkin görüşleri şöyledir:

“Evimize fal bakan bir akrabamız geldi. Evdeki bayanların hepsi baktırdı. Bende baktırmak istiyordum fakat genelde erkekler fal baktırmaz gibi bir düşünce olduğu için çekiniyordum. Fırsatı değerlendirmek istedim. Bende geleceğimi çok merak ettiğim için fal baktırdım. Geleceğe iyimser bakmak ve mutlu olmak için baktırdım.” (K.K.13)

“Fal baktırma nedenim can sıkıntısından dolayıldı. Birde boş zamanımı değerlendirmek istedim.” (K.K.14)

“Geleceğimle ilgili hem merakım hem de kaygılarım vardı. Bir arkadaşımın tavsiyesiyle baktırdım.” (K.K.15)

“Fal baktırmak benim için psikolojik rahatlama yöntemidir. Fal baktırınca zihnimdeki şeyler biraz da olsa gidiyor. Bunun için fal baktırıyorum.” (K.K.16)

“Fal baktırmak aslında arkadaşlarımla eğlenmek ve vakit geçirmek için yaptığımız bir eğlencedir. Bir de fal bakma nedenlerimden biri de çocuk sahibi olabilir miyim düşüncesiydi. Çünkü çocuğum olmuyordu. Bunun için falcıya da gittim.” (K.K.17)

4. SONUÇ

İnsanoğlu tarih boyunca gerek kendisiyle gerekse çevresiyle ilgili bilinmezleri sürekli merak etmiş ve bunları anlayıp çözmek için çeşitli yollara başvurmuştur. İnsanoğlunun başvurduğu yollardan biri de falcılık olmuştur. Çünkü bilinmeyen ve bununla birlikte geleceği öğrenme merakı, hayata ve evrene karşı

ilgi insanın sürekli meşgul olduğu bir konu olmuştur. Nitekim insanlık böyle merak içerisinde olduğu için bazı uygulama ve yöntemlerle bilinmeyen öğrenme merakı falcılığın da gelişimini kaçınılmaz kılmıştır. Günümüzde de falcılık yaygın bir gelenek olarak sosyo – kültürel yaşamda varlığını belirgin bir şekilde hissettirmektedir.

Falın insanlar üzerinde psikolojik, kültürel ve sosyolojik anlamda birçok etkisi vardır. Araştırmada da fal bakanlar ve baktıranlar falcılığı bir tür terapi, psikolojik rahatlama, eğlenme, meraklarına cevap arama, geçmiş ve gelecekleri hakkında bilgi sahibi olmak için bir çare olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Genellikle fal bakanlar ve baktıran toplumun her kesiminden ve her yaşta kişilerden oluşmaktadır. Fal baktırmanın nedenlerinden birisi ise oluşabilecek olumsuzluklara karşı kişinin kendisini güvene alması olarak düşünülebilir. Bununla birlikte insanların duygusal anlamda rahatlama isteği ve psikolojik sıkıntılarını giderme çabası da insanı falcılık gibi inanışlara yöneltmiştir. Böylece falcılık bir tür kurtuluş çaresi olarak düşünülmektedir. Böylece zaman içinde insanların sıkıntılarını ve meraklarını gidermek için falcı, kâhin, yorumcu ve medyum isimleriyle tabir edilen kişiler ortaya çıkmıştır. Bunlar mistik özelliklerine ve sezgi güçlerine dayanarak, görünmez ve ruhani varlıklarla iletişime geçip çeşitli şekillerle tabiattaki olayları ve insanı yorumlama çabasına girmişlerdir. Falcılar bu özellikleriyle de toplumda itibar görürler.

Fal bakan katılımcılar ya fal kafe olarak faaliyet gösteren mekânlarda ya da ya da sadece fal bakma yerleri olarak bilinen yerlerde fal bakarlar. Bu yerler ise daha çok ya şehrin gözde sokaklarında yer alır ya da en ücra köşelerde yer alır. Katılımcıların en çok baktıkları fal türleri arasında kahve falı, tarot falı, kişilik analiz falı, su ve ateş falları yer almaktadır. Bununla birlikte ise fal bakanların ise baktıkları fallar çeşitlilik göstermekle birlikte daha çok kahve falı, su falı, tarot falı, ateş falı ve yıldıznamedir. Türk toplumunda falcılık, bazı kesimlerce dinin yasakladığı bir şey olarak görüldüğü için günah, hurafe ve batıl olarak görülmektedir. Böylece hem fal bakanlar hem de fal baktıranlar için bazen olumsuz düşünceler de oluşmaktadır. Çünkü görüşmelerde fal bakan ve baktıran katılımcıların bazıları kendilerinin ifşa edilmeleri ihtimaline karşı tedirginlik gösterdikleri gözlemlenmiştir. Bazıları ise falcılığı bir terapi, yardım ve yol gösterme olarak algıladıkları için böyle bir kaygı taşımadıklarını belirtmişlerdir. Öte yandan fal baktıranların çoğunun bayan olduğu gözlemlenmiştir. Erkekler ise toplumun tepkisinden çekindikleri için genelde fal baktırma konusunda çok çekimsiz davrandıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında modernleşen dünyayla beraber falcılık, bazı kesimlerce de sosyal ve kültürel bir alışkanlık olarak algılanmaktadır.

Değişen çağ ve koşullarla beraber toplumun sosyolojik yapısında falcılık, ister arkadaş ortamlarında bir eğlence aracı olarak algılsın ister insanların geçmiş ve geleceklerini merak etme uğraşı olarak algılsın isterse de kültürel kaynaşma veya batıl bir inanış, hurafe ve günah olarak görülsün, günümüz modern toplumunda kentleşme olgusuyla beraber gündelik yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Tüm bunların yanı sıra falcılığın ayrıca ticari bir sektör haline de getirildiği tespit edilmiştir. Çünkü katılımcılarla yaptığımız görüşmelerde çoğu falcılığı ciddi bir gelir kaynağı olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Bu yönüyle fal, sosyo-kültürel yaşamda gerek önemli bir gelenek olarak varlığını sürdürsün gerekse toplumun bazı kesimlerince önemli bir gelir kaynağı olarak algılsın toplum yaşamını etkileyen bir psikodinamik yapıdır.

KAYNAKÇA

- Scognamillo, G.&Arslan, A. (2000). “Doğu ve Batı Kaynaklarına Göre Fal”, Karizma Yayınları, İstanbul.
- İnan, A. (1995). “Tarihte ve Bugün Şamanizm”, TTK Yayınları, Ankara.
- Büyükokutan, A. (2012). “Muğla’daki Kahve Falına Bakma Geleneği Üzerine Bir Değerlendirme” Folklor Edebiyat Dergisi, cilt: 18, sayı: 71, s. 1 – 16.
- Uludağ, S. (2004). “Tasavvuf Terimleri Sözlüğü”, Kabcacı Yayınevi, İstanbul.
- Develioğlu, F. (1998). “Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat”, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara.
- Alagözlü, N. (2007). “Bir Söylem Türü Olarak Kahve Falına Yönelik Bir İnceleme: Kahve Falı ve İdeoloji”, Edebiyat Fakültesi Dergisi, cilt: 24, sayı: 1, s. 1-23.
- Nar, M.Ş. (2014). “Psiko-Antropolojik Bir Olgu Olarak Fal Üzerine Nitel Bir Araştırma”, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Dergisi, cilt: 54, sayı: 2, s. 507-524.
- Boratav, P.N. (1999). “100 Soruda Türk Folkloru”, Gerçek Yayınevi, İstanbul.

- Duvarcı, A. (1993). “Türkiye’de Falcılık Geleneği İle Bu Konuda İki Eser Risalei Falname lî Ca’fer-i Sâdık ve Tefe’ülnâme”, Esra Matbaası, Ankara.
- Erboğa, H. (1990). “Fal – Falcılık”, Şamil İslam Ansiklopedisi, Şamil Yayınevi, İstanbul.
- Gülhan, A. (2016). “Fal Kültürü ve Bir Manzum Nebat Falnâmesi Örneği”, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, sayı: 16, İstanbul, s. 145-166.
- Aydın, M. (1995). “Fal”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, cilt: 7, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- İnan, A. (1995). “Tarihte ve Bugün Şamanizm”, TTK Yayınları, Ankara.

Kaynak Kişiler:

Kaynak kişilerin bilgileri arşivimizde mevcuttur.

1. K.K.1. (erkek), 44 yaşında, Psikolog, Van’da yaşıyor.
2. K.K.2. (erkek), 35 yaşında, falcı, Van’da yaşıyor.
3. K.K.3. (bayan), 23 yaşında, üniversite öğrencisi, Van’da yaşıyor.
4. K.K.4. (erkek), 43 yaşında, falcı, Van’da yaşıyor.
5. K.K.5. (bayan), 32 yaşında, bilgisayar programcısı, Van’da yaşıyor.
6. K.K.6. (erkek), 38 yaşında, öğretmen, Van’da yaşıyor.
7. K.K.7. (bayan), 23 yaşında, özel sektör, Van’da yaşıyor.
8. K.K.8. (erkek), 22 yaşında, falcı, Van’da yaşıyor.
9. K.K.9. (bayan), 32 yaşında, özel sektör, Van’da yaşıyor.
10. K.K.10. (bayan), 27 yaşında, dersane personeli, Van’da yaşıyor.
11. K.K.11. (erkek), 45 yaşında, falcı, Van’da yaşıyor.
12. K.K.12. (bayan), 26 yaşında, özel sektör, Van’da yaşıyor.
13. K.K.13. (erkek), 32 yaşında, doktora öğrencisi, Van’da yaşıyor.
14. K.K.14. (bayan), 29 yaşında, özel sektör, Van’da yaşıyor.
15. K.K.15. (bayan), 24 yaşında, antropolog, Van’da yaşıyor.
16. K.K.16. (bayan), 18 yaşında, üniversite öğrencisi, Van’da yaşıyor.
17. K.K.17. (bayan), 33 yaşında, ev hanımı, Van’da yaşıyor.